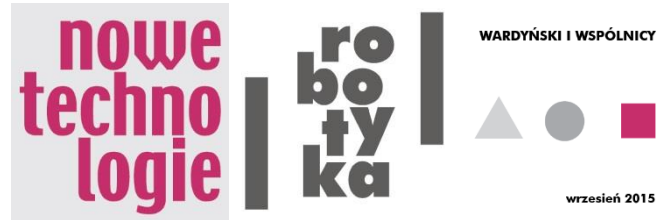

Czy wolno strzelać do drona?

Rafał Kuchta

Ochrona posiadania nieruchomości przed dronami w drodze obrony koniecznej jest dopuszczalna jedynie wyjątkowo.

Niedawno bohaterem mediów stał się mężczyzna, który w stanie Kentucky zestrzelił drona unoszącego się nad jego podwórkiem. Po zatrzymaniu przez policję twierdził, że każdy Amerykanin ma prawo bronić swojej własności i praw, w tym prawa do prywatności. Ponieważ popularność dronów rośnie również nad Wisłą, warto zawczasu przemyśleć, jakie działania są dopuszczalne wobec maszyn latających nad naszymi nieruchomościami.

Kiedy dron samowolnie narusza posiadanie nieruchomości

Zgodnie z art. 343 § 1 Kodeksu cywilnego posiadacz może zastosować obronę konieczną, aby odeprzeć samowolne naruszenie posiadania. Posiadaczem nieruchomości jest jej właściciel, ale także np. dzierżawca lub użytkownik, a także osoba rzeczywiście nią władająca bez tytułu prawnego. Co więcej, Kodeks cywilny zezwala na zastosowanie obrony koniecznej także dzierżycielowi, czyli osobie władającej nieruchomością wyłącznie w cudzym interesie, np. pełnomocnikowi, przedstawicielowi ustawowemu czy osobie, której powierzono ją „grzecznościowo” (np. domek letniskowy dla znajomych).

Czy przelot cudzego drona nad nieruchomością można uznać za samowolne naruszenie posiadania? Z samowolnym naruszeniem posiadania nieruchomości mamy do czynienia wtedy, gdy konkretne bezprawne zachowanie utrudnia lub uniemożliwia posiadaczowi sprawowanie władztwa nad nieruchomością. Trudno przy tym podać uniwersalne przykłady, bowiem kwalifikacja działania jako naruszenia zależy m.in. od przeznaczenia nieruchomości. Wydaje się, że w odniesieniu do nieruchomości o przeznaczeniu rekreacyjnym lub mieszkalnym za naruszenie można uznać np. częste przeloty drona na relatywnie niskiej wysokości („nad głowami” osób zajmujących nieruchomość). Z kolei przeloty na wyższych wysokościach należałoby zapewne uznać za dopuszczalne, bowiem władztwo posiadacza obejmuje nie całość, a jedynie fragment przestrzeni powietrznej niezbędny do korzystania z nieruchomości zgodnie z jej przeznaczeniem. Natomiast długotrwałe obserwowanie nieruchomości z wiszącego w powietrzu drona można chyba zakwalifikować jako naruszenie niezależnie od wysokości lotu.

Dopuszczalne środki obrony

Aby posiadacz nieruchomości mógł zastosować obronę konieczną, poza zaistnieniem samowolnego naruszenia muszą być spełnione dalsze warunki. Przede wszystkim, zgodnie z nazwą, obrona konieczna jest dopuszczalna jedynie wtedy, gdy jest niezbędna w celu odparcia zamachu zagrażającego posiadaniu nieruchomości. Można zaryzykować stwierdzenie, że taka sytuacja wystąpi w przypadku dronów dość rzadko, bowiem wystarczające może się okazać zwrócenie uwagi operatorowi drona, a w skrajnych przypadkach wezwanie odpowiednich służb.

Zastosowane w ramach obrony koniecznej środki muszą też być współmierne do zagrożenia. W przypadku dronów można to rozumieć w ten sposób, że niedopuszczalne jest zniszczenie lub uszkodzenie maszyny, jeżeli możliwe jest zmuszenie jej operatora do zaniechania naruszenia w inny sposób, np. poprzez oddanie strzału ostrzegawczego czy zastosowanie urządzeń zakłócających łączność drona z operatorem, tak by zmusić go do wyłączenia. Używanie tych ostatnich może jednak okazać się niedopuszczalne ze względu na przepisy Prawa telekomunikacyjnego zabraniające stosowania urządzeń zagłuszających¹.

Należy też pamiętać, że obrona konieczna ma zapobiegać naruszeniu, dlatego jest dopuszczalna jedynie w czasie i miejscu jego trwania (równocześnie). Uszkodzenie maszyny, która już opuściła teren nieruchomości (np. odlatującej), może zostać uznane za przekroczenie granic obrony koniecznej (tzw. eksces), podobnie jak działanie z nadmiernym wyprzedzeniem, jeszcze przed zaistnieniem zamachu.

Skrótowo warto odnotować, że zastosowanie przymusu fizycznego wobec cudzego drona może być uprawnione także na gruncie innych przepisów Kodeksu cywilnego. W grę mogą wchodzić m.in. stan wyższej konieczności czy argumenty dotyczące ochrony dóbr osobistych (prywatności) i nieodwracalności ich naruszenia, np. w przypadku sfilmowania konkretnej osoby dronem kierowanym przez niemożliwego do ustalenia operatora.

Kara za uszkodzenie drona

Broniąc się przed dronami, należy mieć na uwadze, że zgodnie z art. 124 § 1 Kodeksu wykroczeń zniszczenie, uszkodzenie lub uczynienie niezdatnym do użytku cu-

¹ Por. [komunikat UKE](#).

dziej rzeczy stanowi wykroczenie podlegające karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny, jeżeli szkoda nie przekracza 1/4 minimalnego wynagrodzenia (w 2015 r. – 437,5 zł). W przypadku bardziej wartościowych dronów taki czyn jest przestępstwem zagrożonym karą pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5, a w wypadkach mniejszej wagi grzywną, karą ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku (art. 288 § 1 i 2 Kodeksu karnego). Ściganie obu czynów zależne jest od woli pokrzywdzonego.

Osoba, która zniszczy lub uszkodzi drona, może jednak twierdzić, podobnie jak w przypadku ochrony posiadania, że działała w obronie koniecznej. Zgodnie z Kodeksem karnym nie popełnia przestępstwa, kto w obronie koniecznej odpiera bezpośredni, bezprawny zamach na jakiegokolwiek dobro chronione prawem. Podstawą wyłączenia odpowiedzialności w pewnych wypadkach mógłby również być stan wyższej konieczności. Nie opisując szczegółowo przesłanek zastosowania tych dwóch wyjątków, warto jedynie wspomnieć, że dobrem chronionym może być np. prywatność czy prawo własności nieruchomości. Instytucje te znajdują zastosowanie także w przypadku wykroczeń.

Podsumowanie

Powyższa analiza ogranicza się do naruszenia posiadania nieruchomości i oczywiście nie wyczerpuje tematu (pominięta została m.in. problematyka dochodzenia praw przed sądem), jednak nawet w jej świetle wydaje się, że zniszczenie lub uszkodzenie drona przelatującego nad nieruchomością jest dopuszczalne jedynie w wyjątkowych sytuacjach. Istnieje bowiem wiele środków znacznie bardziej współmiernych do zagrożenia, jak chociażby zwrócenie uwagi operatorowi drona czy wezwanie policji, nie wspominając już o rozwijającym się rynku rozwiązań służących zwalczaniu dronów (tak długo, jak ich zastosowanie jest zgodne z prawem).

